

SARS E IPILE TSA HO BENG BA MESEBETSI HO LOKISA DATA YA BENG BA MESEBETSI YA SELEMO KA SENG YA SEHLA SA HO FAELA

Tshwane, 5 Tlhakubele 2021 – Ditshebeletso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa (SARS) di ikemiseditse ho fana ka tiisetso le tlhakisetsa ho balefalekgetho kaofela mmoho le ho bahwebi mabapi le boitlamo ba bona ba lekgetho le ba bolaodi ba meedi hore ba dule ba ikobela tefo ya lekgetho le ho netefatsa hore ditransekshene tse etswang le mokgatlo di etsahala ha bobebe.

Le ha ho le jwalo, bobebe ba ditransekshene tsena le SARS di itshetlehile hodima mokgahlelo ka mong wa balefalekgetho, bahwebi le mekga ya boraro hore le bona ba phethahatse boitlamo ba bona ba molao hore SARS e tle e tsebe ho fana ka tshebeletso e thellang.

Kahoo, SARS e ipiletsa ho beng ba mesebetsi ho netefatsa hore ba malala-a-laotswe ho fana ka ditsebahatso tsa bona tsa selemo ka seng tse nang le lesedi la moraorao tjena le le nepahetseng le mabapi le basebetsi ba bona lenaneng la bona la meputso le hore ba hutse lekgetho.

Ka yona nako ena, SARS e lebelletse hore bafani ba lesedi la mekga ya boraro ba ditheo ba laolang dikema tsa kalafo, dipholisi tsa peo ya meja fatshe le tse ding, le bona ba fane lesedi la moraorao tjena le nepahetseng hore dintho di tle di nolofalle balefalekgetho nakong eo ba lokelang ho faela dikgutliso tsa bona tsa lekgetho la lekeno.

Data ena e tlamehang ho nyehelwa ke beng ba mesebetsi e lokela ho akaretsa nako ya Ditsebahatso tsa Beng ba Mesebetsi tsa Kgwedi ka Nngwe tse nyehetsweng, ditefo tse entsweng mmoho le Ditifikeiti tsa Lekgetho tsa (IRP5/IT3)(a) tse entsweng, tse akaretsang selemo se felletseng sa lekgetho ho tloha ka la 1 Tlhakubele ho isa ho la 28/29 Hlakola. Lesedi le nyehetsweng ke mekga ya boraro le lokela ho akaretsa nako e tshwanang ya lekgetho.

Ka lehlakoreng la beng ba mesebetsi, *data* ya bona ya lenane la meputso ke ya bohlokwa haholo ho SARS. Taba ya pele, e fana ka tlaleho e tsepamisitsweng ya hore ke bokaalo bofe ba lekgetho boo mongamosebetsi a bo hutseng ho tswa moputso o lefswang lekgetho wa basebetsi ba hae ka bomong ba bona. Ya bobedi, e bontsha hore ke bokaalo bofe ba lekgetho boo mongamosebetsi a bo lefileng ho SARS boemong ba mesebetsi. E boela e rekota dialawense tse ding tseo mongamosebetsi a di lefang mesebetsi jwalo ka karolo ya melemo ya meputso ya bona.

Ka lebaka la lesedi lena la lenane la meputso mmoho le *data* ya mekga ya boraro, SARS e tla kgona ho fana ka dikgutliso tsa lekgetho la lekeno ho balefalekgetho e seng e kentse lesedi le amehang molemong wa balefalekgetho hore ba se tobane le merero e tshopodi ya tsa lekgetho. Ho balefalekgetho bana, ho faela ho ba bonolo hobane ba lekola feela hore na lesedi le seng le kentswe dikgutlisong tsa bona le nepahetse kapa tjhe mme ba fane ka tsona ho SARS.

Beng ba mesebetsi le mekga ya boraro e na le ho tloha ka la 1 Mmesa ho isa ho la 31 Motsheanong ho fana ka *data* ena ya bona ho SARS.

Ka lebaka la sewa sa COVID-19 mmoho le kimollo e nehwang batho ka bomong, basebetsi le beng ba mesebetsi ba mathateng, SARS e ikemiseditse ho netefatsa hore sekghahla sa boikobelo hara beng ba mesebetsi se eketseha haholo selemong sena.

Beng ba mesebetsi ba hlolehang ho fana ka *data* ya lenane la meputso ka nako ba ka iphumana ba tobane le dikotlo tsa ho faela ka morao ho nako tsa ho fihla ho 10% ya boleng ba meputso ya bona.

Nakong ena e thata ya COVID-19, ke boikarabelo ba molefalekgetho le mohwebi e mong le e mong ho dula ba ikobela tefo ya lekgetho. Boikobelo bo jwalo le dikabelo tsa lekgetho di kgontsha mmuso ho fana ka ditshebeletso tsa bohlokwa tsa thekolohelo ho Mafrikaborwa a kotsing le ho hira basebetsi ba ka pele ntweng e kgahlano le COVID-19. Dikabelo tsena di bile di thusitse mmuso ho qala ka lenaneo la moento hore ho tle ho be le batho ba bangata ba sa tlo tshwaetswa ke vaerase ena.

SARS e leboha haholo beng ba mesebetsi ba ikobelang tefo ya lekgetho le ba dulang ba ikobela tefo ya lekgetho selemo le selemo ka ho faela ditsebahatso tsa bona le ho etsa ditefo tse hlokehang ka nako. Molemong wa basebetsi ba bona le wa ho ba le sehla sa ho faela se hlokehang mathata le se bobebe, re ipiletsa ho beng ba mesebetsi bohle hore jwale ba qale ka ho hlophisa lesedi le nepahetseng le la moraora tjena le lokelang ho nyehelwa ho SARS.

Ho fumana dintlha tse ding mabapi le ho nyehelwa ha *data* ya lenane la meputso dikanaleng tsa rona tsa inthanete, beng ba mesebetsi ba ka etela leqephe la PAYE le websaeteng ya SARS: www.sars.gov.za

Bakeng sa lesedi le mabapi le bophatlalatsi ba ditaba, ka kopo ikopanye le SarsMedia@sars.gov.za

KE PHETHO